

BEROEPSKWALIFICATIEDOSSIER

Orthopedagogisch begeleider

//////////////////////////////////////
BK-0446-2

1. Globaal

1.1 TITEL

Orthopedagogisch begeleider

Deze benaming komt voor in de Competent fiche "K120701 Sociaal-educatief werk"

1.2 DEFINITIE

De orthopedagogisch begeleider informeert de cliënt, stelt het ondersteuningsplan op, ondersteunt en motiveert de cliënt tot het creëren of versterken van netwerken, begeleidt het wonen, werken, leren en vrije tijd van de cliënt in de dagdagelijkse context vanuit een hulpverlenende grondhouding van respect, empathie en aanvaarding teneinde de kwaliteit van leven/bestaan van de cliënt te ondersteunen.

1.3 EXTRA INFORMATIE

De orthopedagogisch begeleider begeleidt cliënten in hun dagdagelijkse leven vanuit een mix van theorie en praktijk. Hierbij wordt het dagdagelijkse leven van cliënten op een voor hen aangepaste manier begeleid. De orthopedagogisch begeleider is de expert van het dagelijkse leven. Hierbij ondersteunt en structureert de orthopedagogisch begeleider de dagdagelijkse activiteiten. Daarnaast neemt de orthopedagogisch begeleider een ondersteunende en motiverende rol op om de cliënt te stimuleren tot het creëren of versterken van netwerken die essentieel zijn voor de woon-, leer-, werk- en leefsituatie van de cliënt.

De orthopedagogisch begeleider bouwt een vertrouwensrelatie op met de cliënt en vertrekt hiervoor vanuit de beschikbare gegevens (zowel concrete als abstracte). Deze gegevens worden uitgebreid door de orthopedagogisch begeleider.

Voor de begeleiding van de cliënt hanteert de orthopedagogisch begeleider theoretische begrippenkaders op een praktische wijze. De orthopedagogisch begeleider is zich hierbij ook bewust van de reikwijdte van de eigen domeinspecifieke kennis. De orthopedagogisch begeleider levert een constructieve bijdrage aan de teamvergaderingen en stelt het ondersteuningsplan op samen met de cliënt en zijn omgeving. De orthopedagogisch begeleider functioneert autonoom en toont initiatief binnen het geldende kader in de dagdagelijkse praktijk. Hierbij neemt de orthopedagogisch begeleider de verantwoordelijkheid op voor de eigen werkzaamheden en ondersteunt collega's in

hun werkzaamheden.

Zowel in de context van een hiërarchische organisatie als in organisaties met zelforganiserende teams* neemt de orthopedagogisch begeleider een coachende en trekkersrol op.

*Zelforganiserende teams:

In zelforganiserende teams zijn meerdere medewerkers gezamenlijk verantwoordelijk voor het realiseren van een taak of activiteit. Het onderscheid met 'gewone teams' zit erin dat de functionele indeling die in reguliere teams geldt, in zelfsturende teams vaak achterwege blijft. Alle medewerkers verrichten in principe alle voorkomende taken in het team. Binnen een zelfsturend team is er bovendien meestal geen vaste teamleider: per taak of activiteit neemt een teamlid eventueel de coördinatie op zich.

Zelfzorg is de capaciteit om zorgzaam om te gaan met zichzelf, om zich bewust te zijn van de eigen noden en behoeften, en om hier voldoende aandacht aan te schenken. Een zorgverlener die aan zelfzorg doet kent en respecteert de eigen grenzen.

Cliëntgroepen*:

- Kinderen
- Jongeren
- Volwassenen
- Bejaarden
- Personen met een beperking
- ...

*personen van alle leeftijden met variabele hulpvraag, rekening houdend met de sociale, psychologische, culturele, biologische en fysieke (omgevings)karakteristieken

Contexten:

- Bijzondere jeugdzorg
- Voorzieningen voor personen met een handicap
- Kinder- en jeugdpsychiatrie
- Eerste lijn algemeen welzijnswerk
- Ouderenzorg
- Kinderziekenhuis
- School
- Jeugdrechtbank
- OCMW
- ...

Hulpvragen:

- Wonen
- Werken
- Vrije tijd
- Leren

1.4 SECTOREN

- Social profit (PC318 Diensten voor gezins- en bejaardenhulp, PC319 Opvoedings- en huisvestingsinrichtingen en -diensten, PC327 Beschutte werkplaatsen, sociale werkplaatsen en

maatwerkbedrijven, PC329 Socio-culturele sector, PC330 Gezondheidsinrichtingen en -diensten, PC331 Vlaamse welzijns- en gezondheidssector)

1.5 BETROKKEN (ARBEIDSMARKT)ACTOREN

Hoofdindieners

De Vierklaver

VIVO (Vlaams Instituut voor Vorming en Opleiding)

1.6 REFERENTIEKADER

Gehanteerde referentiekaders

- Competent-fiche (SERV): K120701 Sociaal-educatief werk, 31 januari 2014

Relatie tot het referentiekader

Uit de Competent-fiche K 120101 Sociaal-educatief werk (m/v) werden volgende activiteiten geselecteerd:

- Raadpleegt de verzamelde informatie over de situatie van de cliënt
- Voert het ondersteuningsplan uit samen met de cliënt en zijn omgeving
- Ondersteunt en begeleidt de dagdagelijkse activiteiten (wonen, leren, werken en vrije tijd) en voor de cliënt en de cliëntgroep en intervineert bij conflicten of incidenten
- Ondersteunt en motiveert de cliënt tot het creëren of versterken van netwerken die voor de woon-, leer-, werk- en leefsituatie van de cliënt belangrijk zijn
- Verhoogt de participatie van de cliënt in de omgeving om verbinding tot stand te brengen
- Identificeert cliënten in een (sociale) noodsituatie en signaleert dit aan de leidinggevende

De formulering van de competenties en de onderliggende vaardigheden werden aangepast aan de gebruikelijke terminologie in de sector en aangevuld met input aangeleverd door de arbeidsmarktactoren die betrokken werden bij de totstandkoming van het dossier. Bij elke activiteit werden overbodige vaardigheden geschrapt of verplaatst naar een andere activiteit. Ontbrekende vaardigheden werden toegevoegd.

Op basis van de gehanteerde referentiekaders werden eveneens ontbrekende activiteiten toegevoegd:

- Werkt volgens de wettelijke reglementeringen en procedure(s)
- Handelt professioneel en volgens de deontologische principes
- Werkt samen in (multidisciplinair) teamverband
- Communiceert professioneel en empathisch met de cliënt en het cliëntstelsel
- Plant en de eigen activiteiten
- Bouwt eigen deskundigheid op
- Gaat correct om met diversiteit

- Voert EHBO uit bij noodsituaties
- Stelt het ondersteuningsplan op samen met de cliënt en zijn omgeving

2. Competenties

2.1 OPSOMMING COMPETENTIES

Activiteiten	Vaardigheden			Kenniselementen per activiteitenblok
	Cognitieve	Probleemoplossende	Motorische	
1. Werkt volgens de wettelijke reglementeringen en procedure(s)				
• Verleent hulp binnen de grenzen van het wetgevend en professioneel kader	✓			<ul style="list-style-type: none"> • Basiskennis van de relevante wetgeving binnen de contexten (bijzondere jeugdzorg, voorzieningen voor personen met een handicap, kinder- en jeugdpsychiatrie, eerste lijn algemeen welzijnswerk, ouderenzorg, kinderziekenhuis, school, jeugdrechtbank, OCMW... • Basiskennis van het protocolakkoord over de delegatie van zorghandelingen • Basiskennis van het decreet integrale jeugdhulp • Basiskennis van het decreet rechtspositie minderjarige, • Basiskennis van de wetgeving rond voogdij en bewindvoering • Basiskennis van de wetgeving rond vrijheidsbeperkende maatregelen • Basiskennis van rapporteringstechnieken
• Werkt volgens afspraken en visie van de organisatie	✓			
• Rapporteert aan de leidinggevende	✓			
• Levert input voor het opstellen van doelstellingen van het eigen team	✓			
• Werkt mee aan de realisatie van de doelstellingen van het eigen team	✓			
• Ondersteunt collega's bij het realiseren van de teamdoelstellingen	✓			
2. Handelt professioneel en volgens de deontologische principes				
• Handelt volgens de professionele, ethische en deontologische principes	✓			<ul style="list-style-type: none"> • Kennis van beroepsethiek en deontologische code • Kennis van sociaal-culturele eigenschappen van de
• Handelt bewust van eigen waarden en	✓			

Activiteiten	Vaardigheden			Kenniselementen per activiteitenblok
	Cognitieve	Probleemoplossende	Motorische	
normen				verschillende doelgroepen <ul style="list-style-type: none"> • Kennis van kwaliteitszorg • Kennis van methodische technieken en modellen (biopsychosociaal model, empowerment, kwaliteit van leven...) • Kennis van het eigen referentiekader
• Respekteert het referentiekader van de cliënt	✓			
• Bouwt een relatie op met respect voor de medische, sociale en culturele achtergrond van de cliënt	✓			
• Reflecteert over en draagt bij tot empowerment van de cliënt	✓			
• Stimuleert de participatie van de cliënt in de samenleving	✓			
• Betrekt de cliënt bij de besluitvorming over het hulpverleningstraject	✓			
• Respekteert het beroepsgeheim conform het wettelijk kader	✓			
• Verzorgt de eigen persoonlijke hygiëne en zorgt voor een verzorgd voorkomen	✓			
• Werkt volgens de kwaliteitsprincipes	✓			
3. Werkt samen in (multidisciplinair) teamverband				
• Herkent en respecteert in het kader van de hulpverlening de rollen, verschillen en grenzen van iedere partner	✓			<ul style="list-style-type: none"> • Kennis van de belangrijkste verantwoordelijkheden van de disciplines en partners waarmee wordt samengewerkt • Kennis van vergadertechnieken • Kennis van interdisciplinair werken • Kennis van vakterminologie • Kennis van technieken met betrekking tot (teamgerelateerde) sociale vaardigheden (feedback, zelfreflectie, groepsdynamiek, verbindende communicatie...)
• Werkt multidisciplinair samen om de gemeenschappelijke doelstellingen van de hulpverlening te verwezenlijken in een klimaat van respect en vertrouwen	✓			
• Neemt een coachende en trekkende rol op binnen het eigen team	✓			
• Overlegt met andere partners om samen tot beslissingen te komen	✓			
• Maakt het eigen professionele standpunt kenbaar tijdens overleg met het multidisciplinaire team	✓			
• Deelt en beheert gegevens met andere	✓			

Activiteiten	Vaardigheden			Kenniselementen per activiteitenblok
	Cognitieve	Probleemoplossende	Motorische	
hulpverleners en instanties				
4. Communiceert professioneel en empathisch met de cliënt en het cliëntensysteem				
<ul style="list-style-type: none"> Gaat op empathische wijze om met de cliënt waarbij de nodige afstand bewaard wordt om een professionele relatie te behouden 	✓			<ul style="list-style-type: none"> Kennis van sociaal-culturele eigenschappen van de verschillende doelgroepen Kennis van het eigen referentiekader Kennis van cliëntgerichte sociale vaardigheidstechnieken (vb. actief luisteren, conflicthantering, samenwerkingsvormen, bemiddelingstechnieken, adviestechnieken...) Kennis van gesprekstechnieken (familiegesprek, motiverende gespreksvoering...) Kennis van methodische technieken Kennis van de sociale kaart Kennis van netwerking Kennis van de Nederlandse taal om op deskundige wijze het beroep uit te oefenen
<ul style="list-style-type: none"> Luistert actief zonder een waardeoordeel te vellen, rekening houdend met de geschiedenis en eigenheid van de cliënt 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> Vergewist zich ervan dat hij/zij de cliënt correct begrepen heeft 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> Past het taalgebruik aan in functie van de cliënt, zowel naar inhoud als naar vorm 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> Moedigt de cliënt aan tot zelfredzaamheid 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> Informeert en adviseert de cliënt om de zelfredzaamheid van de cliënt te bevorderen 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> Betrekt reguliere diensten en het netwerk van de cliënt 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> Doet aan netwerkvorming en netwerkopbouw 	✓			
5. Gaat correct om met diversiteit				
<ul style="list-style-type: none"> Eerbiedigt de persoonlijke levenssfeer van de cliënt en het cliëntensysteem zonder discriminatie op grond van ideologische, godsdienstige en filosofische overtuiging of lidmaatschap of enig ander criterium op grond waarvan kan worden gediscrimineerd 	✓			<ul style="list-style-type: none"> Kennis van diversiteit: sociale (economische status, opleidingsniveau...), etnische, religieuze of filosofische achtergrond, seksuele geaardheid, gender...
<ul style="list-style-type: none"> Past de eigen hulpverleningsstijl aan ten aanzien van de cliënt 	✓			
6. Bouwt eigen deskundigheid op				
<ul style="list-style-type: none"> Neemt initiatief voor de eigen ontwikkeling op basis van feedback en zelfreflectie 	✓			<ul style="list-style-type: none"> Kennis van professionele fora

Activiteiten	Vaardigheden			Kenniselementen per activiteitenblok
	Cognitieve	Probleemoplossende	Motorische	
<ul style="list-style-type: none"> • Doet aan zelfzorg • Wisselt tips en ervaringen uit met collega's om te leren van elkaars deskundigheid • Neemt deel aan vormingsactiviteiten en peer group meetings • Volgt de maatschappelijke en vakspecifieke ontwikkelingen op en linkt ze aan de eigen praktijk 	✓			<ul style="list-style-type: none"> • Kennis van relevante informatiebronnen • Kennis van relevante opleidingen • Kennis van reflectietechnieken • Kennis van relevante maatschappelijk tendensen en knelpunten
	✓			
	✓			
	✓			
7. Plant de eigen activiteiten				
<ul style="list-style-type: none"> • Plant de eigen activiteiten en past ze aan wijzigende omstandigheden aan 	✓			<ul style="list-style-type: none"> • Kennis van planningstechnieken
<ul style="list-style-type: none"> • Voert zelfstandig de eigen taken uit, neemt hiervoor de verantwoordelijkheid en behoudt het overzicht 	✓			
8. Voert EHBO uit bij noodsituaties				
<ul style="list-style-type: none"> • Herkent levensbedreigende situaties en grijpt in conform de voorgeschreven procedure 		✓		<ul style="list-style-type: none"> • Kennis van EHBO
<ul style="list-style-type: none"> • Zorgt voor veiligheid van de cliënt 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> • Alarmeert interne verantwoordelijken of externe hulpdiensten volgens de ernst en toestand van de cliënt 		✓		
<ul style="list-style-type: none"> • Past de noodzakelijke eerste hulp toe 		✓		
<ul style="list-style-type: none"> • Voert BLS (basic life support) met en zonder AED (automatische externe defibrillator) uit 		✓		
9. Raadpleegt de verzamelde informatie over de situatie van de cliënt				
<ul style="list-style-type: none"> • Interpreteert informatie over de cliënt en breidt deze uit met nieuw gewonnen informatie 	✓			<ul style="list-style-type: none"> • Kennis van psychosociale wetenschappen • Kennis van cliëntgroepen: personen van alle leeftijden met variabele hulpvraag, rekening houdend met de sociale,
<ul style="list-style-type: none"> • Wint informatie in bij teamleden of hulpverleners 	✓			

Activiteiten	Vaardigheden			Kenniselementen per activiteitenblok
	Cognitieve	Probleemoplossende	Motorische	
<ul style="list-style-type: none"> Vangt signalen van de cliënt of de omgeving op, interpreteert ze en overlegt hierover met team- en stafmedewerkers 	✓			psychologische, culturele, biologische en fysieke (omgevings)karakteristieken <ul style="list-style-type: none"> Kennis van luister- en omgangstechnieken Kennis van (digitale) communicatiehulpmiddelen Kennis van observatietechnieken
<ul style="list-style-type: none"> Informeert zicht over de risico's voor de cliënt en de omgeving (gezondheid, veiligheid,...) 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> Informeert zich over de mogelijkheden en beperkingen van de cliënt 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> Bouwt een (tijdelijke) vertrouwensrelatie met de cliënt op met respect voor de eigenheid van de cliënt en zijn context 	✓			
10. Stelt het ondersteuningsplan op samen met de cliënt en zijn omgeving				
<ul style="list-style-type: none"> Overlegt met de cliënt en de omgeving en het eigen team 	✓			<ul style="list-style-type: none"> Kennis van de sociale kaart Kennis van cliëntgroepen: personen van alle leeftijden met variabele hulpvraag, rekening houdend met de sociale, psychologische, culturele, biologische en fysieke (omgevings)karakteristieken Kennis van technieken rond vraagverduidelijking Kennis van Quality of Life modellen Kennis van concentrische cirkels Kennis van een ondersteuningsplan
<ul style="list-style-type: none"> Weegt af welke noden en verwachtingen kunnen afgedekt worden door het realiseerbare zorgaanbod 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> Verwijst door naar andere zorgaanbieders indien bepaalde noden en verwachtingen niet kunnen worden afgedekt 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> Formuleert samen met de cliënt en de omgeving doelen op basis van de vraagverduidelijking 	✓			
11. Voert het ondersteuningsplan uit samen met de cliënt en zijn omgeving				
<ul style="list-style-type: none"> Begeleidt en ondersteunt de cliënt in het realiseren van hun doelen 	✓			<ul style="list-style-type: none"> Kennis van kwaliteitszorg Kennis van een ondersteuningsplan Kennis van pedagogische technieken Kennis van diverse methodieken en werkvormen m.b.t. hulpverlening en veranderingsprocessen (vb. motivatiestrategieën,
<ul style="list-style-type: none"> Kiest werkvormen en instrumenten 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> Responsabiliseert de cliënt 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> Draagt bij tot het empoweren en emanciperen van de cliënt 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> Bouwt een vertrouwensrelatie op met de cliënt, en draagt zorg voor het onderhouden 	✓			

Activiteiten	Vaardigheden			Kenniselementen per activiteitenblok
	Cognitieve	Probleemoplossende	Motorische	
en het afronden ervan				veranderstrategieën...)
<ul style="list-style-type: none"> • Creëert een klimaat van veiligheid, regelmaat, geborgenheid, openheid en structuur 	✓			<ul style="list-style-type: none"> • Kennis van technieken voor conflictvoorkoming en -beheersing • Kennis van zelfbeheersings- en kalmeringstechnieken
<ul style="list-style-type: none"> • Levert input voor de tussentijdse evaluatie van de voortgang van het ondersteuningsplan 	✓			
12. Ondersteunt en begeleidt de dagdagelijkse activiteiten (wonen, leren, werken en vrije tijd) en voor de cliënt en de cliëntgroep en interenieert bij conflicten of incidenten				
<ul style="list-style-type: none"> • Hanteert consequent de leefregels binnen de groep en de regels van de instelling 	✓			<ul style="list-style-type: none"> • Kennis van cliëntgroepen: personen van alle leeftijden met variabele hulpvraag, rekening houdend met de sociale, psychologische, culturele, biologische en fysieke (omgevings)karakteristieken • Kennis van pedagogische technieken • Kennis van technieken voor conflictvoorkoming en -beheersing • Kennis van zelfbeheersings- en kalmeringstechnieken • Kennis van groepsdynamische processen
<ul style="list-style-type: none"> • Brengt structuur aan in de dagelijkse activiteiten 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> • Begeleidt cliënten bij de hygiënische verzorging 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> • Ziet erop toe dat tijdig naar werk of school wordt vertrokken 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> • Ondersteunt de vrijetijdsbesteding op maat van de cliënt 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> • Stimuleert de autonomie en ontwikkelingskansen van de cliënten 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> • Reageert proactief op situaties die uit de hand dreigen te lopen 		✓		
<ul style="list-style-type: none"> • Herkent en reageert op signalen met betrekking tot de gezondheidstoestand 		✓		
13. Ondersteunt en motiveert de cliënt tot het creëren of versterken van netwerken die voor de woon-, leer-, werk- en leefsituatie van de cliënt belangrijk zijn				
<ul style="list-style-type: none"> • Fungeert als verbindingsfiguur tussen (officiële) instanties en de cliënt 	✓			<ul style="list-style-type: none"> • Kennis van de sociale kaart • Kennis van diverse methodieken en werkvormen m.b.t. hulpverlening en veranderingsprocessen (vb. motivatiestrategieën, veranderstrategieën...) • Kennis van de structuur en de
<ul style="list-style-type: none"> • Stimuleert de cliënt om contact op te nemen met (officiële) instanties 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> • Gaat samen met de cliënt naar (officiële) instanties 	✓			

Activiteiten	Vaardigheden			Kenniselementen per activiteitenblok
	Cognitieve	Probleemoplossende	Motorische	
<ul style="list-style-type: none"> Brengt samen met de cliënt de persoonlijke administratie in orde 	✓			<p>werking van de contexten (OCMW, onderwijs, mutualiteiten, voorzieningen voor personen met een beperking, de maatwerksector, ziekenhuizen en gezondheidsinstellingen, woon- en zorgcentra, gevangeniswezen en justitiehuisen, algemeen welzijnswerk, thuiszorg, geestelijke gezondheidszorg en bijzondere jeugdzorg...)</p>
<p>14. Verhoogt de participatie van de cliënt in de omgeving om verbinding tot stand te brengen</p>				
<ul style="list-style-type: none"> Zoekt opportuniteiten tot verbinding met de omgeving 	✓			<ul style="list-style-type: none"> Kennis van technieken voor community building (vb. buurtvervlochtening) Kennis van organisatietechnieken
<ul style="list-style-type: none"> Organiseert sociale activiteiten 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> Informeert de omgeving 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> Betrekt de omgeving 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> Nodigt de omgeving uit voor activiteiten 	✓			
<p>15. Identificeert cliënten in een (sociale) noodsituatie en signaleert dit aan de leidinggevende</p>				
<ul style="list-style-type: none"> Herkent signalen van psychosociale en gezondheidsrisicosituaties en schat de ernst ervan in 		✓		<ul style="list-style-type: none"> Basiskennis van psychosociale risicosituaties (verslaving, verwaarlozing, suïcide...) Kennis van gesprekstechnieken (familiegesprek, motiverende gespreksvoering...) Kennis van de sociale kaart Kennis van EHBO Kennis van de structuur en de werking van de contexten (OCMW, onderwijs, mutualiteiten, voorzieningen voor personen met een beperking, de maatwerksector, ziekenhuizen en gezondheidsinstellingen, woon- en zorgcentra, gevangeniswezen en justitiehuisen, algemeen
<ul style="list-style-type: none"> Gaat in gesprek met de cliënt 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> Overlegt met de leidinggevende over verdere stappen 	✓			

Activiteiten	Vaardigheden			Kenniselementen per activiteitenblok
	Cognitieve	Probleemoplossende	Motorische	
				welzijnswerk, thuiszorg, geestelijke gezondheidszorg en bijzondere jeugdzorg...)

2.2 BESCHRIJVING COMPETENTIES ADHV DE DESCRIPTORELEMENTEN

Kennis

- Basiskennis van de relevante wetgeving binnen de contexten (bijzondere jeugdzorg, voorzieningen voor personen met een handicap, kinder- en jeugdpsychiatrie, eerste lijn algemeen welzijnswerk, ouderenzorg, kinderziekenhuis, school, jeugdrechtbank, OCMW...
- Basiskennis van het protocolakkoord over de delegatie van zorghandelingen
- Basiskennis van het decreet integrale jeugdhulp
- Basiskennis van het decreet rechtspositie minderjarige,
- Basiskennis van de wetgeving rond voogdij en bewindvoering
- Basiskennis van de wetgeving rond vrijheidsbeperkende maatregelen
- Basiskennis van rapporteringstechnieken
- Basiskennis van psychosociale risicosituaties (verslaving, verwaarlozing, suicide...)

- Kennis van beroepsethiek en deontologische code
- Kennis van sociaal-culturele eigenschappen van de verschillende doelgroepen
- Kennis van kwaliteitszorg
- Kennis van methodische technieken en modellen (biopsychosociaal model, empowerment, kwaliteit van leven...)
- Kennis van het eigen referentiekader
- Kennis van de belangrijkste verantwoordelijkheden van de disciplines en partners waarmee wordt samengewerkt
- Kennis van vergadertechnieken
- Kennis van interdisciplinair werken
- Kennis van vakterminologie
- Kennis van technieken met betrekking tot (teamgerelateerde) sociale vaardigheden (feedback, zelfreflectie, groepsdynamiek, verbindende communicatie...)
- Kennis van cliëntgerichte sociale vaardigheidstechnieken (vb. actief luisteren, conflicthantering, samenwerkingsvormen, bemiddelingstechnieken, adviestechnieken...)
- Kennis van gesprekstechnieken (familiegesprek, motiverende gespreksvoering...)
- Kennis van methodische technieken
- Kennis van de sociale kaart
- Kennis van netwerking
- Kennis van de Nederlandse taal om op deskundige wijze het beroep uit te oefenen

- Kennis van diversiteit: sociale (economische status, opleidingsniveau...), etnische, religieuze of filosofische achtergrond, seksuele geaardheid, gender...
- Kennis van professionele fora
- Kennis van relevante informatiebronnen
- Kennis van relevante opleidingen
- Kennis van reflectietechnieken
- Kennis van relevante maatschappelijk tendensen en knelpunten
- Kennis van planningstechnieken
- Kennis van EHBO
- Kennis van psychosociale wetenschappen
- Kennis van cliëntgroepen: personen van alle leeftijden met variabele hulpvraag, rekening houdend met de sociale, psychologische, culturele, biologische en fysieke (omgevings)karakteristieken
- Kennis van luister- en omgangstechnieken
- Kennis van (digitale) communicatiehulpmiddelen
- Kennis van observatietechnieken
- Kennis van technieken rond vraagverduidelijking
- Kennis van Quality of Life modellen
- Kennis van concentrische cirkels
- Kennis van een ondersteuningsplan
- Kennis van pedagogische technieken
- Kennis van diverse methodieken en werkvormen m.b.t. hulpverlening en veranderingsprocessen (vb. motivatiestrategieën, veranderstrategieën...)
- Kennis van technieken voor conflictvoorkoming en -beheersing
- Kennis van zelfbeheersings- en kalmeringstechnieken
- Kennis van groepsdynamische processen
- Kennis van de structuur en de werking van de contexten (OCMW, onderwijs, mutualiteiten, voorzieningen voor personen met een beperking, de maatwerksector, ziekenhuizen en gezondheidsinstellingen, woon- en zorgcentra, gevangeniswezen en justitiehuisen, algemeen welzijnswerk, thuiszorg, geestelijke gezondheidszorg en bijzondere jeugdzorg...)
- Kennis van technieken voor community building (vb. buurtvervlochtening)
- Kennis van organisatietechnieken

Cognitieve vaardigheden

- Verleent hulp binnen de grenzen van het wetgevend en professioneel kader
- Werkt volgens afspraken en visie van de organisatie
- Rapporteert aan de leidinggevende
- Levert input voor het opstellen van doelstellingen van het eigen team
- Werkt mee aan de realisatie van de doelstellingen van het eigen team
- Ondersteunt collega's bij het realiseren van de teamdoelstellingen
- Handelt volgens de professionele, ethische en deontologische principes
- Handelt bewust van eigen waarden en normen
- Respecteert het referentiekader van de cliënt
- Bouwt een relatie op met respect voor de medische, sociale en culturele achtergrond van de cliënt
- Reflecteert over en draagt bij tot empowerment van de cliënt
- Stimuleert de participatie van de cliënt in de samenleving

- Betreft de cliënt bij de besluitvorming over het hulpverleningstraject
- Respecteert het beroepsgeheim conform het wettelijk kader
- Verzorgt de eigen persoonlijke hygiëne en zorgt voor een verzorgd voorkomen
- Werkt volgens de kwaliteitsprincipes
- Herkent en respecteert in het kader van de hulpverlening de rollen, verschillen en grenzen van iedere partner
- Werkt multidisciplinair samen om de gemeenschappelijke doelstellingen van de hulpverlening te verwezenlijken in een klimaat van respect en vertrouwen
- Neemt een coachende en trekkende rol op binnen het eigen team
- Overlegt met andere partners om samen tot beslissingen te komen
- Maakt het eigen professionele standpunt kenbaar tijdens overleg met het multidisciplinaire team
- Deelt en beheert gegevens met andere hulpverleners en instanties
- Gaat op empathische wijze om met de cliënt waarbij de nodige afstand bewaard wordt om een professionele relatie te behouden
- Luistert actief zonder een waardeoordeel te vellen, rekening houdend met de geschiedenis en eigenheid van de cliënt
- Vergewist zich ervan dat hij/zij de cliënt correct begrepen heeft
- Past het taalgebruik aan in functie van de cliënt, zowel naar inhoud als naar vorm
- Moedigt de cliënt aan tot zelfredzaamheid
- Informeert en adviseert de cliënt om de zelfredzaamheid van de cliënt te bevorderen
- Betreft reguliere diensten en het netwerk van de cliënt
- Doet aan netwerkvorming en netwerkopbouw
- Eerbiedigt de persoonlijke levenssfeer van de cliënt en het cliëntensysteem zonder discriminatie op grond van ideologische, godsdienstige en filosofische overtuiging of lidmaatschap of enig ander criterium op grond waarvan kan worden gediscrimineerd
- Past de eigen hulpverleningsstijl aan ten aanzien van de cliënt
- Neemt initiatief voor de eigen ontwikkeling op basis van feedback en zelfreflectie
- Doet aan zelfzorg
- Wisselt tips en ervaringen uit met collega's om te leren van elkaars deskundigheid
- Neemt deel aan vormingsactiviteiten en peer group meetings
- Volgt de maatschappelijke en vakspecifieke ontwikkelingen op en linkt ze aan de eigen praktijk
- Plant de eigen activiteiten en past ze aan wijzigende omstandigheden aan
- Voert zelfstandig de eigen taken uit, neemt hiervoor de verantwoordelijkheid en behoudt het overzicht
- Zorgt voor veiligheid van de cliënt
- Interpreteert informatie over de cliënt en breidt deze uit met nieuw gewonnen informatie
- Wint informatie in bij teamleden of hulpverleners
- Vangt signalen van de cliënt of de omgeving op, interpreteert ze en overlegt hierover met team- en stafmedewerkers
- Informeert zich over de risico's voor de cliënt en de omgeving (gezondheid, veiligheid,...)
- Informeert zich over de mogelijkheden en beperkingen van de cliënt
- Bouwt een (tijdelijke) vertrouwensrelatie met de cliënt op met respect voor de eigenheid van de cliënt en zijn context
- Overlegt met de cliënt en de omgeving en het eigen team
- Weegt af welke noden en verwachtingen kunnen afgedekt worden door het realiseerbare zorgaanbod

- Verwijst door naar andere zorgaanbieders indien bepaalde noden en verwachtingen niet kunnen worden afgedekt
- Formuleert samen met de cliënt en de omgeving doelen op basis van de vraagverduidelijking
- Begeleidt en ondersteunt de cliënt in het realiseren van hun doelen
- Kiest werkvormen en instrumenten
- Responsabiliseert de cliënt
- Draagt bij tot het empoweren en emanciperen van de cliënt
- Bouwt een vertrouwensrelatie op met de cliënt, en draagt zorg voor het onderhouden en het afronden ervan
- Creëert een klimaat van veiligheid, regelmaat, geborgenheid, openheid en structuur
- Levert input voor de tussentijdse evaluatie van de voortgang van het ondersteuningsplan
- Hanteert consequent de leefregels binnen de groep en de regels van de instelling
- Brengt structuur aan in de dagelijkse activiteiten
- Begeleidt cliënten bij de hygiënische verzorging
- Ziet erop toe dat tijdig naar werk of school wordt vertrokken
- Ondersteunt de vrijetijdsbesteding op maat van de cliënt
- Stimuleert de autonomie en ontwikkelingskansen van de cliënten
- Fungeert als verbindingsfiguur tussen (officiële) instanties en de cliënt
- Stimuleert de cliënt om contact op te nemen met (officiële) instanties
- Gaat samen met de cliënt naar (officiële) instanties
- Brengt samen met de cliënt de persoonlijke administratie in orde
- Zoekt opportuniteiten tot verbinding met de omgeving
- Organiseert sociale activiteiten
- Informeert de omgeving
- Betrekt de omgeving
- Nodigt de omgeving uit voor activiteiten
- Gaat in gesprek met de cliënt
- Overlegt met de leidinggevende over verdere stappen

Probleemoplossende vaardigheden

- Herkent levensbedreigende situaties en grijpt in conform de voorgeschreven procedure
- Alarmeert interne verantwoordelijken of externe hulpdiensten volgens de ernst en toestand van de cliënt
- Past de noodzakelijke eerste hulp toe
- Voert BLS (basic life support) met en zonder AED (automatische externe defibrillator) uit
- Reageert proactief op situaties die uit de hand dreigen te lopen
- Herkent en reageert op signalen met betrekking tot de gezondheidstoestand
- Herkent signalen van psychosociale en gezondheidsrisicosituaties en schat de ernst ervan in

Motorische vaardigheden

Omgevingscontext

- Het beroep van orthopedagogisch begeleider kan in verschillende soorten voorzieningen en settings worden uitgeoefend: o.a. in multifunctionele centra, een dagcentrum of in

de eigen woonomgeving van de cliënt. De ondersteuning en begeleiding kan residentieel, semi-residentieel of ambulantly gebeuren. De meerderheid van de begeleiders voert hun werkzaamheden uit in een vaste werkomgeving.

- Het wisselende aspect voor de orthopedagogisch begeleider is gesitueerd binnen de cliëntgroep waarmee ze geconfronteerd worden
- De uitoefening van het beroep vergt flexibiliteit en stressbestendigheid omwille de variatie binnen de cliëntgroep
- De orthopedagogisch begeleider kan zich aanpassen aan en flexibel opstellen bij wisselende werkomstandigheden (inhoud werk en wisselende dienstroosters)
- De orthopedagogisch begeleider dient te kunnen werken in teamverband, multidisciplinair verband en/of op individuele basis
- Bij dit beroep wordt er door alle begeleiders meegebouwd aan een cultuur van collegialiteit, welzijn, respect binnen de professionele relaties
- De orthopedagogisch begeleider beschikt over een positieve inzet en engagement t.o.v. de hulverlening
- De sector kent reglementeringen betreffende kwaliteitszorg...
- In dit beroep moet de orthopedagogisch begeleider zorg dragen voor de eigen draagkracht en het eigen welbevinden. De begeleider geeft tijdig aan wanneer de draagkracht dreigt overschreden te worden en is bereid hieraan preventief te werken.

Handelingscontext

- De orthopedagogisch begeleider handelt binnen het afgesproken kader. De orthopedagogisch begeleider neemt hierbij de volledige verantwoordelijkheid op voor de eigen begeleidingen en helpt collega's bij hun begeleidingen. De orthopedagogisch begeleider is zich bewust van de eigen professionele grenzen.
- De orthopedagogisch begeleider interpreteert concrete en abstracte gegevens over de cliënt binnen een afgelijnd kader en breidt de gegevens uit met nieuwe informatie
- De orthopedagogisch begeleider gaat oplossingsgericht om met problematieken in complexe contexten. Hierbij vertrekt de orthopedagogisch begeleider vanuit een krachtgerichte empowerende houding waarbij op zoek gegaan wordt naar de vragen en mogelijkheden van de cliënt
- De orthopedagogisch begeleider gaat vaak frequente en langdurige contacten aan met de cliënt en/of het cliëntsysteem
- De orthopedagogisch begeleider werkt cliëntgericht waarbij het verhaal van de cliënt het uitgangspunt is
- De orthopedagogisch begeleider dient op empathische wijze om te gaan met de cliënt
- De orthopedagogisch begeleider bevordert in de contacten veiligheid, regelmaat, geborgenheid, openheid en structuur
- De orthopedagogisch begeleider gaat voorzichtig en respectvol om met de cliënt
- De orthopedagogisch begeleider geeft tijdig grenzen aan t.o.v. de cliënt en respecteert zelf ook de grenzen van de cliënt
- De orthopedagogisch begeleider moet constructief kunnen omgaan met cliënten, klachten en/of specifieke verwachtingen
- De orthopedagogisch begeleider is zich bewust van de impact van de eigen handelingen op de cliënt
- De orthopedagogisch begeleider is zich bewust van de eigen referentiekader/eigen leefwereld op het eigen handelen

- De orthopedagogisch begeleider wisselt op constructieve en transparante wijze informatie uit met de andere actoren conform het deontologisch kader
- De orthopedagogisch begeleider werkt constructief samen met de collega's, de leidinggevende en andere actoren
- De orthopedagogisch begeleider neemt een coachende en trekkende rol op binnen een team
- De orthopedagogisch begeleider dient de gemaakte afspraken, de wetgeving en de kwaliteitsprincipes te respecteren
- De orthopedagogisch begeleider handelt discreet conform de professionele, ethische en deontologische principes
- De orthopedagogisch begeleider functioneert autonoom en toont initiatief binnen het afgesproken kader en de grenzen van het wetgevend en professioneel kader tijdens de dagdagelijkse werkzaamheden, probleemsituaties...
- De orthopedagogisch begeleider moet kwaliteitsvol handelen
- De orthopedagogisch begeleider moet bijblijven met de ontwikkelingen binnen de sector, dit vergt levenslang leren en het volgen van aangeboden opleidingen
- De orthopedagogisch begeleider dient de eigen werkzaamheden te organiseren binnen het afgesproken kader
- De orthopedagogisch begeleider moet het positief imago van zijn organisatie uitstralen
- De orthopedagogisch begeleider heeft aandacht voor een hygiënisch voorkomen en een verzorgd taalgebruik

Autonomie

Is zelfstandig in

- Het uitvoeren van het ondersteuningsplan conform de gemaakte afspraken met de cliënt en het team
- Het kiezen van werkvormen en instrumenten
- Het ondersteunen en begeleiden van de dagdagelijkse activiteiten (wonen, leren, werken en vrije tijd) voor de cliënt, waarbij de orthopedagogisch begeleider cognitieve vaardigheden toepast, procedures flexibel en inventief aanwendt om taken uit te voeren en problemen op strategische wijze oplost
- Het doorverwijzen van de cliënt
- Het ondersteunen van de cliënt bij het uitvoeren van het leggen van contacten in hun netwerk
- Het plannen van de activiteiten en het wijzigen van de planning

Is gebonden aan

- Wettelijke reglementeringen en procedure(s)
- Protocollen
- Het beroepsgeheim
- Het ondersteuningsplan
- Het beleid van de organisatie
- Afspraken met de leidinggevende en het team

Doet beroep op

- Het multidisciplinair team, eventueel het zelforganiserende team, de leidinggevende, collega's, de cliënt, externen en de omgeving van de cliënt voor advies en samenwerking
- Externe hulpbronnen

Verantwoordelijkheid

- Werkt volgens de wettelijke reglementeringen en procedure(s)
- Handelt professioneel en volgens de deontologische principes
- Werkt samen in (multidisciplinair) teamverband
- Communiqueert professioneel en empathisch met de cliënt en het cliëntsysteem
- Gaat correct om met diversiteit
- Bouwt eigen deskundigheid op
- Plant de eigen activiteiten
- Voert EHBO uit bij noodsituaties
- Raadpleegt de verzamelde informatie over de situatie van de cliënt
- Stelt het ondersteuningsplan op samen met de cliënt en zijn omgeving
- Voert het ondersteuningsplan uit samen met de cliënt en zijn omgeving
- Ondersteunt en begeleidt de dagdagelijkse activiteiten (wonen, leren, werken en vrije tijd) en voor de cliënt en de cliëntgroep en intervenueert bij conflicten of incidenten
- Ondersteunt en motiveert de cliënt tot het creëren of versterken van netwerken die voor de woon-, leer-, werk- en leefsituatie van de cliënt belangrijk zijn
- Verhoogt de participatie van de cliënt in de omgeving om verbinding tot stand te brengen
- Identificeert cliënten in een (sociale) noodsituatie en signaleert dit aan de leidinggevende

2.3 ATTESTEN EN VOORWAARDEN

Wettelijke attesten en voorwaarden

Er zijn geen (wettelijke) attesten of voorwaarden vereist.

3. Arbeidsmarktrelevantie / maatschappelijke relevantie

3.1 ARBEIDSMARKTRELEVANTIE

Tewerkstelling

De sector schat dat er bijna 22.000 opvoeders tewerkgesteld zijn in de sector. In PC 319.01 zijn in totaal 30246,8 vte's tewerkgesteld. Subsectoren die opvoeders tewerkstellen zijn:

- gehandicaptenzorg (ongeveer 75 procent)
- bijzondere jeugdbijstand (16 procent)
- CAW's (6 procent)

Het aandeel begeleidend personeel in deze subsectoren wordt geschat op 74,14 procent.

Bijgevolg wordt het aantal opvoeders dat tewerkgesteld is in deze sectoren geschat op 21740,5vte.

Vacatures

I. Aantal vacatures (in het 'normaal economisch circuit zonder uitzendopdrachten' en indien beschikbaar het aantal vacatures voor uitzendopdrachten) en aandeel in de sector

i. Spreiding over de betrokken sectoren

Ontvangen vacatures 2017		Antwerpen-Boom	Mechelen	Turnhout	Leuven	Vilvoorde	Brugge	Kortrijk-Roeselare	Oostende-Ieper	Aalst-Oudenaarde	Gent	St. Niklaas-Dendermonde	Limburg Oost	Limburg West	Buiten Vlaanderen	TOTAAL	Openstaande vacatures
NEC zonder uitzendopdr.	PC1810 Opvoeder begeleider																
	NEC zonder uitzendopdr. rechtstreeks aan VDAB gemeld																
	01. Primaire sector										1						1
	02. Dranken, voeding en tabak							1									1
	11. Overige industrie				2			1				32					35
	16. Horeca en toerisme							1				3					4
	19. Zakelijke dienstverlening					19					1	4					24
	21. Diensten aan personen	2	4	3			1	3	1	1	1	9	2	1	1		28
	22. Ontspanning, cultuur en sport											3					3
	23. Openbare besturen			1	8		2		2				19	7	1		40
	24. Onderwijs	41	3	3	1	7	9	47	11	4	72	20			10		228
	25. Gezondheidszorg	11	7	3	10	9	6	2	7	5	19	4	6	1	17		107
	26. Maatschappelijke dienstverlening	464	221	116	145	193	112	122	66	82	293	91	73	76	66		2120
	27. Overige dienstverlening	2					1										2
	Totaal	520	235	126	166	228	131	177	87	94	435	136	87	89	83		2594
11. Overige industrie											1						
20. Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	5	4	1		3		6		2	2			5				
Totaal	5	4	1		3		6		2	3			5			29	
TOTAAL		525	239	127	166	231	131	183	87	96	438	136	92	89	83	2623	179

ii. Aantal openstaande vacatures (aantal, spreiding, evolutie)

- Openstaande vacatures (aantal, evolutie)

Jaartal	Jan 2017	Febr 2017	Maa 2017	Apr 2017	Mei 2017	Juni 2017	Juli 2017	Aug 2017	Sept 2017	Okt 2017	Nov 2017	Dec 2017
NEC zonder uitzendopdr.	146	121	147	195	243	204	207	227	151	185	205	177
Uitzendopdr.	3	2	4	1	0	5	4	5	2	1	3	2
TOTAAL	149	123	151	196	243	209	211	232	153	186	208	179

- Openstaande vacatures (aantal, spreiding)

Regio	Antwerpen-Boom	Mechelen	Turnhout	Leuven	Vilvoorde	Brugge	Kortrijk-Roeselare	Oostende-Ieper	Aalst-Oudenaarde	Gent	St.Niklaas-Dendermonde	Limburg Oost	Limburg West	Buiten Vlaanderen	TOTAAL
NEC zonder uitzendopdr.	40	17	8	7	15	13	6	10	6	3	18	8	5	5	170
Uitzendopdrachten	1							1							2
TOTAAL	41	17	8	7	15	13	6	11	6	3	18	8	5	5	172

II. Evolutie van het aantal vacatures (in de tijd)

Jaartal	2013	2014	2015	2016	2017
NEC zonder uitzendopdr.	1779	1684	1842	2272	2821
Uitzendopdr.	15	21	85	37	29
TOTAAL	1794	1705	1927	2309	2850

III. Spreiding van het aantal vacatures per provincie en/of regio

Regio	Antwerpen-Boom	Mechelen	Turnhout	Leuven	Vilvoorde	Brugge	Kortrijk-Roeselare	Oostende-Ieper	Aalst-Oudenaarde	Gent	St. Nikolaas-Dendermonde	Limburg Oost	Limburg West	Buiten Vlaanderen	Totaal
NEC zonder uitzendopdr.	520	235	126	166	228	131	177	87	94	435	136	87	89	83	2594
Uitzendopdr.	5	4	1		3		6		2	3		5			29
TOTAAL	525	239	127	166	231	131	183	87	96	438	136	92	89	83	2622

IV. Aantal niet werkende werkzoekenden

Beroep	Antwerpen-Boom	Mechelen	Turnhout	Leuven	Vilvoorde	Brugge	Kortrijk-Roeselare	Oostende-Ieper	Aalst-Oudenaarde	Gent	St. Nikolaas-Dendermonde	Limburg Oost	Limburg West	TOTAAL
TOTAAL	429	165	194	196	135	117	172	115	137	346	130	202	237	2575

V. Knelpuntberoep i. Zo ja, duiding oorzaak (kwantitatief/kwalitatief)

Het beroep is geen knelpuntberoep.

4. Samenhang

Orthopedagogisch begeleider

Persoonsbegeleider